

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою *КНТЕУ*
(посвід «*4*» *109* _____ 2021р.)

Ректор

[Signature]
А.А. Мазаракі

**СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ /
SOCIAL PSYCHOLOGY**
**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

Київ 2021

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: І.В.Мостова , канд. психол. наук, доцент кафедри психології.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри від
15.03.2021р., протокол № 14.

Рецензенти: М.С. Корольчук, д-р психол. наук, проф., професор кафедри
психології;
Маркуц Ю.І., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів

**СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ/
SOCIAL PSYCHOLOGY
ПРОГРАМА\
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Соціальна психологія» призначена для студентів ОС бакалавр галузі знань 23 «Соціальна робота», 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування», 24 «Сфера обслуговування», спеціальності 232 «Соціальне забезпечення», 054 «Соціологія», 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність», 241 «Готельно-ресторанна справа», спеціалізація «Соціальне забезпечення», «Соціологія економічної діяльності», «Логістична діяльність», «Готельно-ресторанна справа» .

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України із зазначеної спеціальності та відповідної освітньо-професійної програм підготовки бакалавра КНТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни полягає в оволодінні науково-практичним досвідом та засвоєнні здобувачами знань, навичок та вмінь у напрямі соціально - психологічних розробок і досліджень, закономірностей та механізмів, для вироблення компетентностей та їх застосування в професійній діяльності, а також для формування готовності студентів самостійно пізнавати, аналізувати, шукати глибинні взаємозв'язки повсякденних життєвих явищ, розуміти себе і соціальний світ.

Завданням вивчення дисципліни «Соціальна психологія» є розвиток дослідницьких вмінь щодо вивчення та аналізу соціально-психологічних явищ; розвиток професійних навичок щодо психологічного супроводу організації, керівництва та функціонування різних соціальних груп та вироблення навичок розробки практичних рекомендацій для керівників підприємств, представників інших адміністративно-господарських кадрів, підприємців з метою вдосконалення керівництва багатонаціональними трудовими, виробничими й навчальними колективами, міжнаціональними відносинами в цілому.

Предметом вивчення дисципліни є - соціально-психологічні феномени суспільного та особистісного життя людини у соціальних групах та їхній вплив на життя та діяльність особистості.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання

- основних понять соціальної психології;
- теоретичних підходів щодо дослідження соціально-психологічних явищ, що пов'язані з взаємодією особистості та соціального оточення;
- механізмів та закономірностей соціальної поведінки особистості в різних групах

Вміння

- усвідомлювати значущість соціально-психологічних закономірностей для розуміння сучасних суспільних явищ та особистісних процесів
- здійснювати психологічну діагностику, консультацію, корекцію і надавати психологічну допомогу працівникам організації;
- розуміти напрямки та вміти здійснювати психологічний супровід різних соціальних груп.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Соціальна психологія», як основна компонента освітньо-професійної програми, забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

«Соціологія економічної діяльності» (ОС бакалавр).

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 2	Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування знань із соціології та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті.	4, 5, 7-9
ЗК 5	Здатність до ефективної комунікації та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, використовуючи соціологічні терміни.	2-10
ЗК 7	Здатність працювати у команді, виконувати	2-10

	дослідження в групі під керівництвом лідера.	
ЗК 9	Здатність спілкуватися іноземною мовою.	3,4,5,6
ЗК 10	Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок до безпечної діяльності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях.	5
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою</i>		
ФК2	Здатність застосовувати професійно профільовані знання в галузі загальноосвітніх дисциплін у процесі розв'язання професійних завдань.	4-10
ФК4	Готовність до участі в підготовці, організації і проведенні соціальних досліджень з метою виявлення соціально значимих проблемних ситуацій, визначення стратегій, методів їх вивчення і вироблення рекомендацій з їх вирішення.	3,4,5,6
ФК7	Здатність професійно та чітко викладати результати власних соціологічних досліджень для широкої аудиторії.	4-10
ФК9.	Здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування іноземною мовою, ведення ділової документації.	5,6,7
ФК11	Володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик.	8,10
ФК12	Організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, кризового менеджменту.	4-10
ФК14	Дотримання професійної етики соціологічної діяльності.	1
ФК16	Володіння навичками розробки проектів і заявок для участі в українських та міжнародних конкурсах з метою отримання фінансування для інноваційних послуг або розвитку наукових, дослідницьких контактів.	10
ФК18	Уміння здійснювати соціологічні дослідження в галузі соціально-економічної діяльності.	10
<i>Програмні результати навчання (ПРН) за освітньою програмою</i>		
ПРН2	Грамотно висловлюватися в усній та писемній	2

	формі, використовувати мову професійного спілкування, пояснювати й характеризувати факти і явища державною мовою.	
ПРН4	Давати визначення і виокремлювати основні поняття, використовувати власні приклади для ілюстрації відповідей, знаходити спільні риси та відмінності при порівнянні фактів, явищ, характеризувати соціальні явища.	2-9
ПРН5	Застосовувати ефективні методи, процедури та технології соціологічних досліджень шляхом забезпечення внутрішньої упорядкованості та погодженості окремих елементів наукового пошуку.	1,2,3
ПРН7	Використовувати прикладні комп'ютерні програми у ході розв'язання професійних завдань.	3,4,5,6
ПРН9	Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички.	3,4,5,6
ПРН10	Відслідковувати загальні і локальні зміни у масовій свідомості, проводити, спостереження за психологічним станом окремих груп та верств населення.	4-10
ПРН13	Використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.	4-10
ПРН15	Демонструвати знання щодо еволюції та сучасного стану соціологічного теоретизування.	4-10
ПРН18	Виявляти та аналізувати нові чинники соціальної нерівності в Україні та світі, визначати можливі шляхи подолання нерівного доступу різних суспільних груп до тих чи інших соціальних ресурсів.	1-4
ПРН20	Перевіряти статистичні гіпотези дослідження для їх підтвердження або спростування, використовуючи математичні методи соціологічного аналізу емпіричних даних.	1-10
ПРН23	Брати участь у розробці програми соціологічного дослідження, визначенні об'єкту, предмету, цілей та завдань, методів збору соціологічної інформації та формування вибіркової сукупності шляхом здійснення теоретичного аналізу особливостей соціального об'єкту.	1,2,3

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціальна психологія як наука

Соціальна психологія в системі наук. Історія розвитку соціальної психології. Структура сучасної соціальної психології. Предмет та завдання соціальної психології. Етапи та кризи розвитку, основні теоретичні напрями світової соціальної психології. Види соціальної психології. Прикладне значення соціальної психології для розвитку суспільства та окремої особистості.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3.

Додатковий: 4, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1,3,5 7 .

Тема 2. Методологія соціально-психологічного дослідження

Специфіка наукового дослідження в соціальній психології. Науково-теоретичні та технологічні основи соціально-психологічного дослідження. Проблема якості соціально-психологічної інформації.

Види соціально-психологічних досліджень: лабораторне, польове, кореляційне, експериментальне.

Прикладне дослідження в соціальній психології – напрями, методи.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3.

Додатковий: 1,3,5, 7.

Інтернет-ресурси: 1, 3,7.

Тема 3. Психологія взаємодії людей

Загальна характеристика взаємодії. Сутність взаємодії. Особливості взаємодії. Зміст і динаміка взаємодії людей.

Розвиток взаємодії. Види сумісності. Регулятори взаємовпливу людей один на одного. Різновиди взаємодії. Кооперація, конкуренція, конфлікт. Критерії взаємодії. Спілкування та діяльність. Позиції партнерів у спілкуванні.

Список рекомендованих джерел::

Основний: 1, 3.

Додатковий: 1,2,3

Інтернет-ресурси: 1-10.

Тема 4. Психологія взаємин людей

Сутність взаємовідносин. Загальна характеристика поняття «відношення». Класифікація психологічних стосунків. Особливості міжособистісних стосунків. Види взаємин. Взаємини у процесі спілкування та їх класифікація. Міжособистісні стосунки: механізми та типи.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3, 5.

Додатковий: 6, 8.

Інтернет-ресурси: 1-10.

Тема 5. Соціально-психологічні закономірності спілкування

Поняття і сутність спілкування. Структура спілкування. Функції спілкування. Засоби спілкування. Механізми спілкування. Види і типи спілкування. Труднощі спілкування. Психологічні бар'єри спілкування. Спілкування як комунікація. Особливості комунікації. Структура комунікації. Комунікативні стилі. Бар'єри комунікації.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3, 4, 5.

Додатковий: 1, 6, 8, 10.

Інтернет-ресурси: 1 - 10.

Тема 6. Психологія міжособистісного сприйняття і взаєморозуміння

Сутність і основні характеристики міжособистісного сприйняття. Поняття міжособистісного сприйняття. Механізми міжособистісного сприйняття. Психологічні особливості міжособистісного взаєморозуміння. Розуміння мови взаємодіючої особистості.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3, 4, 6.

Додатковий: 1, 2, 3, 5.

Інтернет-ресурси: 1 - 10.

Тема 7. Соціальна психологія особистості

Особистість як предмет дослідження в соціальній психології. Поняття особи і її соціально-психологічних особливостей. Поняття особистості та структури особистості. Соціально-психологічні типи особистості. Стосунки і соціально-психологічні якості особистості. Закономірності прояву соціально-психологічних особливостей особистості. Соціалізація особистості. Чинники соціалізації особи. Форми і механізми соціалізації особи.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4.

Додатковий: 7, 8, 10.

Інтернет-ресурси: 1 - 10.

Тема 8. Психологія малої групи

Поняття малої групи і її психології. Визначення поняття «мала група» і її види. Структура психології малої групи. Психологічна структура малої групи. Характеристика соціально-психологічних процесів у малій групі. Освіта і розвиток малої групи. Керівництво і ухвалення рішень у малій групі. Об'єднання малої групи. Груповий тиск. Конфлікт у малій групі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3, 4, 5.

Додатковий: 1, 2, 4, 6, 8.

Інтернет-ресурси: 1- 10.

Тема 9. Психологія натовпу

Визначення поняття «натовп». Психологічна характеристика натовпу. Види і основні характеристики натовпу. Ознаки натовпу як масової спільноти. Класифікація натовпу: за характером поведінки. Умови виникнення натовпу. Властивості та механізми натовпу. Особливості поведінки натовпу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3,4,6.

Додатковий: 1, 2 , 3, 5.

Інтернет-ресурси: 1 - 10.

Тема 10. Психологія соціальних класів

Поняття і своєрідність функціонування психології класів. Сутність класу і його психології. Своєрідність психології соціального класу. Структура соціально-класових відмінностей. Градація соціально-класових відмінностей. Психологічні характеристики представників різних соціальних класів. Специфіка психології соціального класу. Зміст психології класу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 5.

Додатковий: 1, 2, 4, 6, 9.

Інтернет-ресурси: 1 - 10.

Тема 11. Психічний склад етносу та проблема націотворення

К. Юнг про архетипи колективного несвідомого як основи психічного складу етносу. Зміст психології нації. Національний характер. Національний темперамент. Національний склад розуму. Національні особливості мислення. Національні почуття та настрої. Національні традиції та звички. Специфіка системостворюючих (статичних) елементів психології нації. Основні періоди формування української нації та їх вплив на становлення нашої психології. Дохристиянські традиції та

вірування в сучасному світогляді українців. Особливості міжнародної взаємодії. Національна (етнічна) настанова. Механізми функціонування національних настанов та стереотипів в сфері бізнесу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 3,4.

Інтернет-ресурси:1- 10.

Тема 12. Психологія політики

Сутність і зміст політико-психологічних феноменів. Структура політико-психологічних феноменів. Психологічна характеристика політичної влади. Сутність влади. Функції влади. Психологічні особливості політичної влади. Психологічні особливості політичної активності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4.

Додатковий: 7, 8, 10.

Інтернет-ресурси: 1 -10.

Тема 13. Психологія конфліктів

Загальна характеристика конфлікту. Функції конфлікту. Класифікація конфліктів.(ВОК, МОК) Природа та діагностика конфліктів. Структура і зміст конфлікту. Динаміка конфлікту. Поведінка в умовах конфлікту. Внутрішній зміст конфліктної поведінки. Міжетнічні конфлікти. Завершення конфлікту.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 3,4.

Інтернет-ресурси:1- 10.

Тема 14. Міжетнічні конфлікти

Ментальність, національна ідея та національна свідомість як ознаки нації та їх вплив на ведення бізнесу представниками різних етносів. Етнічні конфлікти. Види та класифікація етнічних конфліктів. Виникнення етнічних конфліктів. Протікання етнічних конфліктів. Урегулювання етнічних конфліктів. Стратегії поведінки в етнічному конфлікті та шляхи його подолання.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 3,4.

Інтернет-ресурси:1- 10.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Андреева Я. Соціальна психологія: Навч.-метод. комплекс для студ., які навчаються на спец. "Практична психологія" / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. — Ніжин : Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя, 2016. Доповнене та перевидане.
2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.- Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 366 с.
3. Савицька, О. В. Етнопсихологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Савицька, Л. М. Співак. — Київ : Каравела, 2015 .
4. Львовичкіна А. М. Етнопсихологія: Навч. посіб. / Львовичкіна А. М. — К.: МАУП, 2016. — 144 с.
5. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

Додатковий

1. Андріяш, В. І. Механізми державного регулювання етнополітичних процесів в Україні / В. І. Андріяш // Інвестиції: практика та досвід. — Київ, 2014. — № 1.— С. 136-139.
2. Данилюк, І. В. Етнічна психологія як галузь наукового знання: історико-теоретичний вимір : монографія / І. В. Данилюк. — Київ : САММІТ-КНИГА, 2010. — 432с. — Бібліогр.: 376-431с.
3. Іпатов Е. Соціальна психологія: Навч. посібник для підгот. бакалаврів усіх форм навч. / Інститут змісту і методів навчання; Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т" — К., 2012. — 120с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2-х кн. Кн.1: Соціальна психологія особистості і спілкування. – К.: Либідь, 2015. – 574 с.
5. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2-х кн. Кн.2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. – К.: Либідь, 2015. – 560 с.
6. Савчин М. В.. Духовний потенціал людини. Монографія. Івано - Франківськ: Вид -во "Плай" Прикарпатського ун ..., 2012.
7. Помиткін Е.О. Психологічна діагностика духовного потенціалу особистості : посібник / Е.О. Помиткін. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2018. — 144 с.
8. М. Пірен. Етнопсихологія // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — с.247 ISBN 978-966-611-818-2
9. . Українська етнопсихологія: історія, розвиток, персоналії: монографія / Н. М. Семенів; Львів. держ. ун-т внутр. справ. — Львів: Ліга-Прес, 2013. — 199 с. — Бібліогр.: с. 179—198.

10. . Скуловатова О.В. Дослідження психологічного змісту міфологеми "доля" в традиційній картині світу людини / Скуловатова О.В. // Актуальні проблеми психології: Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія / За ред. С.Д. Максименка. – К.: ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2007. – Том X. Вип. 2. – С. 484-493.

Інтернет-ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І.Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua> .
2. Сайт факультет соціології і психології КНДУ ім. Тараса Шевченка - <http://www.soclife.univ.kiev.ua>.
3. Сайт інституту психології АПН України - <http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/psychology>.
4. Сайт:Он-лайн-бібліотека - <http://book-online.com.ua>.
- 5.Електронні бібліотеки України - <http://library.kr.ua/libworld/elib.html>.
6. Сайт: Twirpx - бібліотека - <http://www.twirpx.com> .
7. Електронна бібліотека Державного університету телекомунікацій , www.dut.edu.ua/uploads/1_1473_26865900.pdf.
- 8.Сайт: http://stud.com.ua/25078/psihologiya/sotsialna_psihologiya.
9. Сайт інституту психології АПН України. Режим доступу: <http://www.psy.science.com.ua>.
10. Навчальні матеріали он-лайн. Сайт. https://pidru4niki.com/1584072039084/psihologiya/sotsialna_psihologiya

*курсивом виділено джерела, що містяться в бібліотеці КНТЕУ